

**МІСЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР
(м. РІВНЕ, 1941-1943)**

В статті йдеться про діяльність Рівненського театру в роки німецької окупації, яка досі лишається актуальною проблемою для культурологічного та мистецтвознавчого дослідження, бо в архівах та приватних сховищах зберігаються й нині раритетні матеріали, які збагатили б наші знання української історії та культури.

Ключові слова: рівненський театр, окупація, актор, постановки вистав.

Романенко Наталія Алексеевна, соискатель Киевского национального университета культуры и искусств
Городской украинский драматический театр (г. Ровно, 1941-1943)

В статье идет речь о деятельности Ровненского театра в годы немецкой оккупации, которая до сих пор остается актуальной проблемой для культурологического и искусствоведческого исследования, поскольку в архивах и частных хранилищах сохраняются и поныне раритетные материалы, которые обогатили бы наши знания украинской истории и культуры.

Ключевые слова: ровненский театр, оккупация, актер, постановки спектаклей.

Romanenko Natalia, applicant Kyiv national University of culture and arts
Urban Ukrainian drama theatre (c. Rivne, 1941-1943)

The article States about the activities of Rivne theatre in the years of German occupation, which still remains a challenge for cultural and artistic studies, for in archives and private collections are stored rare materials, which have enriched our knowledge of the native Ukrainian history and culture.

June 28, 1941 Exactly captured by German troops, and the 9th of August ended with the occupation of Rivne region. Since early July, the City Council opened, which led Mr. Bulba. Departments Board monitored the performance of the German authorities established order and ensure the population groceries and more.

It was then activated cell activity "Enlightenment", who chased the Poles in 1929, and the Soviet authorities banned.

The elder Mr. Bulba appointed director of urban Ukrainian Drama Theater M. Kalinovich and director – Alexander Bazhenov-Zanudka. The opening of the theater took place on September 14 premiere of the comedy "Martin Borulya" I. Tobilevich. The play involved actors L. Orlov, V. Viktorssky, M. Baryshnika, M. Portyanko, I. Ogorodnyi K. Smith, A. Seversky, D. Kashveruk, E. Vasyuki, M. Kalinovykh, M. Baydan etc. .

A week before the opening of the theater in all the streets were hung ad in German and Ukrainian.

City Ukrainian Drama Theatre became the center of cultural and artistic movement in German-occupied territory of Ukraine (1941-1944). Its activities Haydabura W. wrote, I. Zilina, V. Gutsulyak, Leonov and A. Chervinska, J. and A. Zavalniuk Oleinik, G. Demyanchuk, E. Tsimbalyuk, P. Panchenko, Y. Krasnoschok, Samchuk and others.

Occupation authorities demanded that the management of the programs Theater concert-theatrical mobile brigades, which artists had to serve in the army, SS and SD units, police and death squads.

For Staging "Natalka Poltavka" Kotlyarevskiy and "Courtship in Honcharivka" in an acting troupe invited fans; for setting "Intrigue and Love" Schiller – Russian repertory theater actors S. Kalchevskoyi.

Since July 1941 the city moved the family A. Demo Dovichopilskoho who collaborated with the newspaper "Volyn", and opened the studio theater (over 70 people), where artists were preparing rooms for programs and performed in local cinemas rented premises .

A. Dovichopilssky strengthened cast of professional actors – prisoners of concentration camp (Hrabnykah, Freedom and near white). So in the studio theater were G. Ermolenko, S. Nosenko, Rudenko, A. Chornobay, I. Sai and A. Slisarenko.

And when A. Demo Dovichopilskoho appointed director of urban Ukrainian Drama Theater in team personnel changes took place and changed policy repertoire: "Living deceased" Konych-Lysenko "Give heart will and lead captive" Kropivnitskogo "One hundred thousand" I. Karpenko-Kary; F. Pavlenko Omelyanovych-staged "Resurrection" B. Kalishevskoho and "true story" A. Veselovsky; A. Demo Dovichopilssky – "Mina Mazaylo" M. Kulish and "Love Verk-hovyna"; in January 1942 was held at the theater and the premiere of "Meanness and Love" Schiller.

A. Demo Dovichopilskoho arrested July 16, 1943, after the assassination Kuznetsova, Deputy General Reich-scommissar Darhelya, October 15, 1943 was shot near the village of fiction.

18 Number actors left the theater after the rest – have continued to work under its new director B. Viktorsskoho.

Soon afterwards premiere F. Omelyanovych-Pavlenko "Gypsy Aza" and "Luck Disasters" Starytsky, and in September she became director and artistic director of the theater.

When the evacuation of German institutions and military units on the stage, which kept only the enthusiasm of actor and spectator support, and then held concerts and performances, however, a half-empty hall. In general district

"Volyn-skirts" in autumn 1941 and worked Musical Drama Theatre. M. Sadowski (Proskuriv), City Theatre. Shevchenko (Kamenets), Ukrainian Drama Theatre (Iziaslav), Volyn Ukrainian theater (Lutsk), etc.; in towns and villages were active drama circle, music schools, dance courses and singing.

We know that in autumn 1942 the occupation authorities increased repression and persecution theater groups, accusing the actors in anti-German propaganda; banned the staging of the classic Ukrainian drama, requiring the Directorate entertainment repertoire and concert programs.

During the German occupation of Rivne destroyed 25 theaters and clubs, where we learn about the activities of the modern naturalistic works.

In december 1943 – march 1944, the Red Army liberated the Rivne and Rivne region. And April 24, 1944 opened the Rivne Regional Music and Drama Theatre, director and another director is appointed Karl Kozachuk, artistic director – Alexander Bazhenov. At the time the troupe worked actors Lozovskaja M., V. Kolotov, M. Baydan, V. Petrychin, T. Kuibida Lohoshovets A., A. Murov, E. Vasyukov. Kozachuk K., S. Kyrylchuk and others. Conductor P. Mahryt formed an orchestra of 15 musicians.

The first post-war theater season opened April 29, 1944, on the stage premiere performances K. Kozachuk "Guilty Without Guilt" by A. Ostrovsky, and then began work on the Staging prewar repertoire and concert programs, which a group of actors, led by B. Petrychin, performed in military units.

In May 1944, the theater toured Korets and jail, and after returning to Rivne (May 26) held the premiere of Alexander Bazhenov "Unlucky" Karpenko-Kary and "Plato Krechet" O. Korniychuk.

In early July 1944 the theater building was destroyed, the actors managed to save some of the scenery, costumes and props. A few months he worked in the theater premises urban cinema "Empir" in difficult conditions, the scenic area is too small, and in September – in the former German dining room, where there was comedy show "Guerillas in the steppes of Ukraine" O. Korniychuk. Before the team joined an acting troupe mobile Zaporozhye State Ukrainian Music and Drama Theater director G. Berezhnoy-Davydov (actors: D. Didan, I. Didenko, A. Hetsan, N. Lovning, NM Kaminska, G. Kyyanov-Kyyanovskyy O. Necklace, Punk G., M. Cherepynska, P. Tahtayev etc.).

Repertoire consisted of performances K. Kozachuk "Mr. Perkins mission to the country Bolsheviks", G. Davydov "Come in Dzvinkove", "Front" and "Plato Krechet" O. Korniychuk, A. Bazhenov, "Nazar Stodolya" Shevchenko and K. Kozachuk "Nedorosl" Kotlyarevskiyi et al., decor which made K. Kozachuk and music – point Mahryta.

Since 1945, the theater director appointed Mr. Gordiychuk, former actor Municipal Ukrainian Drama Theater. He finished the month of staging the play "peasant ambassador" L. Smelyanskaya, but its staging Gorky "Last" accolades printed town newspapers.

And the first postwar year for theater ended tragically – suddenly cut short the life of a leading director Alexander Bazhenov, and in 1947 – P. Gordiychuk; troupe needed strengthening and renewal cast of theater property, costumes, props, and most importantly – enriching the repertoire of interesting drama.

Key words: Rivne theatre, occupation, actor, staging performances.

Актуальність дослідження. Про культурно-мистецьке життя Рівненщини в період німецької окупації 1941-1944 рр. є чимало цікавого матеріалу в міських архівах і в рукописах спогадів очевидців. Але, на жаль, і сьогодні вони не опрацьовані, оскільки тема дослідження стала актуальною лише наприкінці ХХ століття. Культурно-мистецькі осередки та установи відновили свою роботу з перших тижнів німецької окупації, але їх діяльність не висвітлена в культурологічному та мистецькому аспекті, хіба що з появою окремих праць, відбувся історичний реєстр їх існування.

Цікаві відомості про Рівненщину тих років дізнаємося з монографічних досліджень В. Гайдабури "Театр, захований в архівах", І. Жилінського "Історія театрального мистецтва Рівненщини"; публікацій Л. Леонової та О. Червінської "З боєм пам'ятаємо", Ю. Олійника та О. Завальнюка "Нацистський окупаційний режим в генеральній окрузі "Волинь-Поділля" (1941–1944)", Г. Дем'янчука "Українське краєзнавство: сторінки історії", Є. Цимбалюка "Танець, обірваний кулею" та ін. [1], в яких аналізується діяльність осередків "Просвіти" та активізація національно-визвольного руху на Україні, загарбницька політика німецької влади в регіоні та діяльність партизанських загонів тощо. Окремі праці, присвячені А.Демо-Довгопільському та культурно-мистецькому життю Рівненщини, зробили можливим наукову розвідку про Міський український драматичний театр в Рівному, про який багато цікавого матеріалу подав І. Жилінський в книзі "Історія театрального мистецтва Рівненщини" (2009).

В статті досліджується творча діяльність Міського українського драматичного театру, який був одним з осередків культурно-мистецького руху на окупованій німцями території України (1941-1944 рр.).

В червні 1941 року припинив діяльність Рівненський обласний український музично-драматичний театр. Частина театрального колективу виїхала з міста, а ті, хто залишився, кожного дня збиралися в порожній залі: "буремний розвиток подій вніс розгубленість у життя акторів" [2, с. 50].

28 червня 1941 року місто захопили німецькі війська, а 9-го серпня завершилася окупація рівненської області.

З початку липня в Рівному була створена міська управа, якою керував П. Бульба, яка відповідала за забезпечення міста продуктами, прибирання сміття та зруйнованих будівель, виконанням встановленого німецькою владою порядку.

20 серпня 1941 р. в Берліні затвердили план поділу України на шість генеральних округів (Generalbezirke) та утворення Рейхскомісаріату "Україна" (Reichskommissariat Ukraine) для введення цивільного управління в окупованих східних областях, яким керував Рейхсміністр України гауляйтер і обер-президент Е. Кох. Його тимчасова резиденція базувалася в м. Рівному.

Вже 15 вересня розпочав роботу рівненський гебітскомісаріат на чолі з д-ром В. Беєром, який вирішував питання, пов'язані з господарським, політичним та культурним життям.

З перших днів окупації активізувалася робота рівненського осередку "Просвіти", членів якої переслідували поляки з 1929 році, а радянська влада заборонила діяльність товариства в 1939-му. Ф. Темнюк, культосвітній референт, та Г. Грибок, фінансовий референт, рівненського осередку "Просвіти", домоглися відкриття управління мистецтв при міській управі. Староста П. Бульба поділяв погляди просвітян і тому підписав дозвіл та призначив директором міського українського драматичного театру М. Калиновича, а режисером – А. Баженова-Занудька, який до війни працював у Київському театрі ім. І. Франка.

Відкриття театру відбулося в неділю, 14 вересня, о 16 год. На сцені була прем'єра комедії на п'ять дій "Мартин Боруля" І. Тобілевича, в якій брали участь актори Л. Орловський, В. Вікторський, М. Баришников, М. Портянко, І. Огородній, К. Петров, О. Сіверський, Д. Кашверук, Є. Васюків, М. Калинович, М. Байдан та ін.

На вулицях міста, за тиждень до прем'єри, висіли оголошення (німецькою та українською мовами. – Авт.), на білих аркушах червоним написана назва вистави, дрібніше – перелік дійових осіб та прізвища виконавців; нижнім рядком – "директор М. Калинович, адміністратор П. Пеньонжка".

"На той час колектив театру складався з тринадцяти драматичних акторів, семи оркестрантів та шести осіб балетної групи [2, с. 51].

І. Жилінський в книзі "Історія театрального мистецтва Рівненщини" (2009), слушно зауважив, що "діяльність театру урізноманітнілась. Окрім виконання основної своєї функції – постановки художніх вистав, у цій мистецькій установі одночасно створювалися концертні програми для імпровізованих сценічних майданчиків. Сцена театру як ніколи потребувала малих форм драматургії" [2, с. 51], бо німецька адміністрація постійно вимагала від дирекції театру програм мобільних концертно-театральних бригад для виступів у військових частинах, формуваннях СС, СД, поліцейських та каральних загонах. Не рідко "акторів змушували припиняти гру через потребу звільнити приміщення владним структурам, а прибутки конфіскували на користь німецького Червоного Хреста" [2, с. 51].

Після прем'єри "Мартин Боруля", акторський склад поповнився аматорами, яких режисер М. Лісовик запросив для постановки (жовтень 1941 р.) "Наталки Полтавки" І. Котляревського, а режисер А. Зарічний (Йопа) – комедії "Сватання на Гончарівці" (на поч. 1942 р.).

В. Гайдабура в монографії "Театр, захований в архівах" подав перелік керівного складу та акторської трупи театру на 1943 рік: "Директор, режисер і балетмейстер – А. Демо-Довгопільський, режисери – О. Зарічний (Йопа), М. Лісовик, М. Байдан, М. Калинович, І. Руденко, Л. Заньківський, Ф. Омелянович-Павленко; художники – М. Мартинюк, М. Жук, Пеньонжка; музичний керівник – С. Ігнатюк, диригенти – В. Штайгер, П. Шимановський.

Акторський склад. Жінки: З. Кельчевська, Л. Киричкєвич, В. Корженівська, В. Кудря, Ф. Омелянович-Павленко, К. Петрова, К. Петросян, М. Портянко, Л. Фензак, Д. Шумка. Чоловіки: М. Байдан, М. Баришников, Є. Васюков, В. Вікторський, О. Даниленко, Л. Заньківський, О. Зарічний (Йопа), М. Калинович, Д. Кашперук, Б. Ковбаса, А. Костецький, Б. Курганов, М. Лісовик, О. Мірошник, П. Орловський, І. Руденко, О. Сіверський, А. Слісаренко, А. Чорнобай" [3, с. 47].

У постановці вистави "Інтрига та кохання" Ф. Шіллера брали участь актори театру російської антрепризи З. Кальчевської, завдяки цьому постановку завершили за місяць та вийшли з прем'єрою на сцену театру.

В липні 1941 року в Рівне переїхала родина А. Демо-Довгопільського, він співпрацював з редакцією газети "Волинь", а ще відкрив театр-студію (понад 70 осіб). На заняттях готували концертні програми, які з успіхом проходили в орендованих приміщеннях, або міських кінотеатрах. Так, 8 вересня 1942 року відбувся "Вечір пісні та танку" на сцені Рівненського міського театру, а ще в оголошенні було написано, що "ведеться підготовка п'єси М. Куліша "Мина Мазайло", про це "систематично сповіщали" в міській пресі.

А. Довгопільський скористався нагодою і в рейхскомісаріаті домігся дозволу зміцнити акторський склад театру-студії професійними акторами, які були в'язнями концтаборів у передмісті, в Грабниках, Волі та поблизу Білої, де "табори постійно поповнювалися великими групами військовополонених, комуністів та євреїв" [4]. Невдовзі в театрі з'явилися Г. Єрмоленко, С. Носенко, І. Руденко, А. Чорнобай, І. Сай та А. Слісаренко.

Директор міського театру В. Вікторський був змушений кожний день ходити в німецькі установи з різними нагальними проханнями – театр працював у напружених умовах, і кожного

разу він боявся, що його заарештують, бо був євреєм. Може тому, порадившись з акторами, і звернувся до А. Демодовгопільського з проханням зайняти його посаду.

Невдовзі, після призначення А. Демодовгопільського на посаду, відбулися в театрі суттєві зміни: не всі актори залишилися в трупі, а поряд з виставами "Живі покійники" Конич-Лисенка, "Дай серцю волю, заведе в неволю" М. Кропивницького, "Сто тисяч" І. Карпенка-Карого, Ф. Омелянович-Павленко здійснила постановки вистав "Воскресіння" В. Калішевського та "Бувальщина" А. Веселовського.

4 січня 1943 року відбулася прем'єра вистави А. Демодовгопільського "Мина Мазайло" М. Куліша, а 11-го травня – прем'єра музичної комедії "Кохання верховин", в якій брали участь понад 70 акторів.

Особливою популярністю у глядачів користувалося ревію, національний колорит якого посилювався сценографією М. Мартинюка та музичним оформленням В. Штайгера: оркестр виконував "Венгерське танко" та "Золото і срібло" Ф. Легара, Ф. Павленко та О. Мірошник – сцену з опери "Запорожець за Дунаєм", "Халяндру" – циганський танок, – балет Р. М. Т., арію Тараса (опера "Тарас Бульба") – О. Мірошник, сольний танок "На жнивах" – З. Корнаковська, скеч – К. Чопівська та В. Вікторський, "Кавказьке танго" – тріо гавайських гітар, – пп. Саєнкі та ін.

В січні 1942 року на сцені театру відбулася прем'єра "Підлість і кохання" Ф. Шиллера, виграшно загостривши конфлікти героїв п'єси, режисери досягли виразності ідейного звучання, чому посприяла й сценографія вистави. У репертуарі залишалися й постановки М. Байдана і А. Демодовгопільського "Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці" М. Старицького, Л. Заньківського "На перші гулі", М. Калиновича "На громадській роботі", А. Баженова-Занудька "Будка ч. 27" І. Франка та "Вечорниці" П. Ніщинського.

І. Жилінський в згаданій вище книзі, оцінюючи творчу діяльність А. Демодовгопільського, робить висновок, що "у вирішенні питань репертуарної політики театру [...] він віддавав перевагу постановкам як гарним видовищам героїко-романтичного спрямування, у яких людина була б ідеалізованою, поетично забарвленою [...], віддаючи перевагу українській класиці. Він вважав, що її моральність та ідея боротьби за визнання нації рефлекторно посилять свідомість у боротьбі з ворогом. І театру, котрому судилося стати школою духовної витримки і волі, він відводив у цій справі першочергову роль" [2, с. 62].

А. Демодовгопільського заарештували 16 липня 1943 року. В статті Є. Цимбалюка "Танець, обірваний кулею" [5] вміщено рядки зі спогадів С. Примака, в минулому артиста Рівненського театру, який розповів, що А. Демодовгопільського про арешт попередив німець, коли той після вистави зайшов у гримерну. Проте вийти з театру не пощастило: розпочався обшук, після якого його та Б. Курганського-Купрічевського й І. Янковську заарештували і в наручниках повезли в міську тюрму.

8 жовтня 1943 року М. Кузнецов – радянський розвідник, вчинив замах на заступника рейхскомісара генерала Даргеля, а через тиждень (15 жовтня 1943 року), біля села Видумка німці розстріляли понад 300 заручників, серед яких був і А. Демодовгопільський.

Після арештів у театрі, 18-ть акторів залишили театр. А ті, хто все ж залишився, продовжував працювати під керівництвом В. Вікторського.

12 серпня 1943 року відбулася прем'єра вистави Ф. Омелянович-Павленко "Циганка Аза" М. Старицького, на афішах вистави дирекція театру повідомляла про прем'єру вистави "Лиха доля" М. Старицького, яку вже підготували до показу.

3 вересня 1943 року директором та художнім керівником театру була Ф. Омелянович-Павленко. Саме вона разом з акторами здійснила постановки вистав "Наймички" І. Карпенка-Карого, "Воскресіння" В. Кальнишевського (В. Чубатого), "Катерина-мужичка" К. Ванченка-Писанецького, а режисер І. Руденко – "Засіб Макропулоса" К. Чапека.

Саме на той час розпочалась евакуація з міста німецьких установ. Слідом за німцями з місто залишили і городяни, та й актори збирали у валізи речі. На сцені театру кожний вечір відбувалися концерти та вистави. Так, наприклад, 21 січня 1944 року в напівпорожньому залі йшла вистава А. Баженова-Занудька "Назар Стодоля" Т. Шевченка.

Не можна не погодитися з автором книги "Історія театрального мистецтва Рівненщини" І. Жилінським, який віддав належне Миському українському драматичному театру, стверджуючи, що театр "утримувався лише на акторському ентузіазмі, за допомогою та через визнання його численних глядачів. Адже саме вони завжди гаряче сприймали вистави, бо вбачали в них духовний заряд культури, так необхідний людям" [2, с. 72].

В генеральному окрузі "Волинь-Поділля" восени 1941 року відкрилися Музично-драматичний театр ім. М. Садовського в Проскуріві (з лютого 1942 р. директор В. Дізкач), Миський театр ім. Т. Г. Шевченка в Кам'янець-Подільську директор М. Біличенко), Український драматичний театр в Ізяславі (художній керівник Майстренко), Волинський український театр у Луцьку (директор Орел)

та ін.; в містах та селах працювали драмгуртки, музичні школи, курси танців і співу. Наприклад, в Макіївському будинку культури працювали драматичний (23 особи) і хоровий гуртки, струнний і духові оркестри; в Рівному – хор української пісні під керівництвом Ю. Цехміструка; в Луцьку – хоровий колектив окружного товариства "Просвіта", в Дунаєвцях – хор Голозубинецької ветеринарної школи тощо [8, с. 150–153].

Восени 1942 року, незважаючи на прискіпливу цензуру інстанцій цивільної адміністрації, до змісту вистав та сценічних програм, окупаційна влада розпочала переслідування артистів та акторів театральних колективів, звинувачуючи їх в антинімецькій пропаганді; з репертуарів зняли твори класиків української драматургії, натомість від дирекції вимагали розважальних вистав та концертних програм.

За час німецької окупації Рівненщини, а вона була центральною частиною генерального округу Рейхскомісаріату "Україна", з резиденцією Е. Коха в м. Рівне, було зруйновано "...25 театрів і клубів повністю і 11 частково" [9], про діяльність яких, хіба що згадали дослідники в краєзнавчих працях.

У грудні 1943 – березні 1944 років Червона Армія, після жорстоких боїв та Рівненсько-Луцької наступальної операції під командуванням генерала армії Першого українського фронту М. Ватутіна, звільнила Рівне (2.02.1944) і рівненську область [6].

З 24 квітня 1944 року, згідно наказу обласного відділу народної освіти та відділу у справах мистецтв Рівненської області, розпочав роботу Рівненський обласний музично-драматичний театр. Директором та черговим режисером призначили К. Козачука, а художнім керівником – А. Баженова. В акторській трупі працювали: М. Лозовська, В. Кологов, М. Байдан, В. Петрухін, Т. Куйбіда, А. Логошовець, О. Муров, Є. Васюков, К. Козачук, З. Кирильчук та ін. Диригент П. Магрит сформував оркестр з 15 музикантів.

Перший повоєнний сезон відкрився 29 квітня 1944 року прем'єрою вистави К. Козачука "Без вини винні" О. Островського, а далі розпочалася робота творчого колективу над постановками вистав довоєнного репертуару: "Шельменко-денщик" Г. Квітки-Основ'яненка та ін.; неабияку увагу приділяли й підготовці концертних програм, з якими акторська група, на чолі з В. Петрухіним, виступала у військових частинах.

В травні 1944 року театр гастролював в Корцях та Острозі, а після повернення в Рівне (26 травня) на сцені відбулися прем'єри А. Баженова "Безталанна" І. Карпенка-Карого та "Платон Кречет" О. Корнійчука [2, с. 74].

На початку липня 1944 року, після бомбардування міста німецькою авіацією, будівлю театру знищили. Акторам вдалося врятувати частину декорацій, костюмів та бутафорії.

Обком КП(б)У прийняв рішення про переведення театру в будівлю міського кінотеатру "Емпір", де насправді не було належних умов для подальшої творчої праці, замалим був і сценічний майданчик (3x7 метрів) [2, с. 74].

У серпні 1944 року керівництво театру було змушене звернулося до міськради з проханням переобладнання під театральне приміщення дерев'яної німецької офіцерської їдальні, а через два місяці театр розпочав показ вистав вже на новій сцені. Саме тоді до колективу рівненського театру приєднали акторську трупу Запорізького державного пересувного українського музично-драматичного театру (Д. Дідан, І. Діденко, О. Гетьсан, Н. Закохана, Н. Камінська, Г. Киянов-Кияновський, О. Кольє, Г. Панківська, М. Черепинська, П. Тахтаєв), на чолі з режисером Г. Бережним-Давидовським. Перший спільний сезон театр розпочав у вересні комедією "Партизани в степах України" О. Корнійчука.

В газеті "Червоний прапор" за 3 вересня 1944 року вже писали, що режисер Г. Давидовський та художник М. Преварський завершують постановку вистави "Маруся Богуславка" М. Старицького, в якій "[...] вдалося вирішити соціально-філософські ідеї і загальнолюдські проблеми драми в образах її героїв" [7]. До речі, у багатолюдній виставі (понад 50 акторів), особливо вражає майстерність Н. Закоханої, Н. Камінської, М. Лозовської, П. Тахтаєва та Г. Давидовського [7].

В репертуарі театру були вистави К. Козачука "Місія містера Перкінса в країну більшовиків", Г. Давидовського "Приїздить у Дзвінкове", "Фронт" та "Платон Кречет" О. Корнійчука, художнє оформлення яких здійснив К. Козачук, а музичне – П. Магрита.

На початку грудня відбулися прем'єри вистав А. Баженова "Назар Стодоля" Т. Шевченка та К. Козачука "Наталка Полтавка" І. Котляревського.

З 1945 року в театрі на посаді режисера та художника працює П. Гордійчук, колишній актор Міського українського драматичного театру. За місяць роботи він завершив постановку вистави "Мужицький посол" Л. Смілянського, яка залишилася в репертуарі двох сезонів, а про його постановку п'єси М. Горького "Останні", схвально писали критики в міській газеті.

Перший післявоєнний рік завершився для театру трагічно – раптово обірвалося життя провідного режисера А. Баженова, а в 1947 р. – П. Гордійчука...

Література

1. Гайдабура В. М. Театр, захований в архівах: сценіч. мистецтво в Україні періоду німецько-фашист. окупації (1941-1944): Історія. Політика. Документи. Ідеї. Худож. Реаліз. Людські долі / В. М. Гайдабура. – К.: Мистецтво, 1998. – 224 с.; Жилінський І.Ф. Історія театрального мистецтва Рівненщини / І. Ф. Жилінський. – Рівне: Видавець О. Зень, 2009. – 660 с.; Леонова Л. З боєм пам'ятаємо... : [електронний ресурс] / Л. Леонова, О. Червінська // Державний архів Рівненської області. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://archiv.rv.ua/index.php/arkhiv-u-zmi/publikatsii-v-presi>; Олійник Ю.В. Нацистський окупаційний режим в генеральній окрузі "Волинь-Поділля" (1941–1944 рр.). – Хмельницький: Поліграфіст-2, 2012; Дем'янчук Г.С., Дем'янчук Б.Г., Дем'янчук А.Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. – К.: Просвіта, 2006. – 294 с.; Цимбалюк С. "Танець, обірваний кулею" : [електронний ресурс] / С. Цимбалюк // Слово Просвіти. – Електрон. дані. – Режим доступу: slovoprosvity.org/2009/08/26/2550-old.
2. Жилінський І. Ф. Історія театрального мистецтва Рівненщини / І. Ф. Жилінський. – Рівне: Видавець О. Зень, 2009. – 660 с.
3. Гайдабура В. М. Театр, захований в архівах: сценіч. мистецтво в Україні періоду німецько-фашист. окупації (1941-1944): Історія. Політика. Документи. Ідеї. Худож. Реаліз. Людські долі / В. М. Гайдабура. – К.: Мистецтво, 1998. – 224 с.
4. Леонова Л. З боєм пам'ятаємо... : [електронний ресурс] / Л. Леонова, О. Червінська // Державний архів Рівненської області. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://archiv.rv.ua/index.php/arkhiv-u-zmi/publikatsii-v-presi>. – Назва з екрана.
5. Цимбалюк С. "Танець, обірваний кулею" : [електронний ресурс] / С. Цимбалюк // Слово Просвіти. – Електрон. дані. – Режим доступу: slovoprosvity.org/2009/08/26/2550-old. – Назва з екрана.
6. Рівненсько-Луцька наступальна операція 1944 року // Україна в полум'ї війни 1941-1945 / відп. за вип. П. Панченко. – К., 2005. – С. 277–284.
7. Газета "Червоний прапор" 3 вересня 1944 року.
8. Олійник Ю. В. Нацистський окупаційний режим в генеральній окрузі "Волинь-Поділля" (1941-1944 рр.) / Ю. В. Олійник, О. М. Завальнюк. – Хмельницький: Поліграфіст-2, 2012. – 320 с.
9. Рівненщина в полум'ї війни : [електронний ресурс] // Рівненська обласна наукова бібліотека. – Електрон. дані. – Режим доступу: libr.rv.ua/ua/virt/63/. – Назва з екрана.

References

1. Haidabura V. M. Teatr, zakhovanyi v arkhivakh: stsenich. mystetstvo v Ukraini periodu nimetsko-fashyst. okupatsii (1941-1944): Istoriiia. Polityka. Dokumenty. Idei. Khudozh. Realiz. Liudski doli / V. M. Haidabura. – K.: Mystetstvo, 1998. – 224 s.; Zhylynskyi I.F. Istoriiia teatralnoho mystetstva Rivnenshchyny / I. F. Zhylynskyi. – Rivne: Vydavets O. Zen, 2009. – 660 s.; Leonova L. Z bolem pamiataiemo... : [elektronnyi resurs] / L. Leonova, O. Chervinska // Derzhavnyi arkhiv Rivnenskoï oblasti. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://archiv.rv.ua/index.php/arkhiv-u-zmi/publikatsii-v-presi>; Oliinyk Yu.V. Natsyystskyyi okupatsiynyyi rezhym v heneralnii okruzi "Volyn-Podillia" (1941–1944 rr.). – Khmelnytskyi: Polihrafist-2, 2012; Demianchuk H.S., Demianchuk B.H., Demianchuk A.H. Ukrainske kraieznavstvo: storinky istorii. – K.: Prosvita, 2006. – 294 s.; Tsymbaliuk Ye. "Tanets, obirvaniy kuleiu" : [elektronnyi resurs] / Ye. Tsymbaliuk // Slovo Prosvity. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: slovoprosvity.org/2009/08/26/2550-old.
2. Zhylynskyi I. F. Istoriiia teatralnoho mystetstva Rivnenshchyny / I. F. Zhylynskyi. – Rivne: Vydavets O. Zen, 2009. – 660 s.
3. Haidabura V. M. Teatr, zakhovanyi v arkhivakh: stsenich. mystetstvo v Ukraini periodu nimetsko-fashyst. okupatsii (1941-1944): Istoriiia. Polityka. Dokumenty. Idei. Khudozh. Realiz. Liudski doli / V. M. Haidabura. – K.: Mystetstvo, 1998. – 224 s.
4. Leonova L. Z bolem pamiataiemo... : [elektronnyi resurs] / L. Leonova, O. Chervinska // Derzhavnyi arkhiv Rivnenskoï oblasti. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://archiv.rv.ua/index.php/arkhiv-u-zmi/publikatsii-v-presi>. – Nazva z ekrana.
5. Tsymbaliuk Ye. "Tanets, obirvaniy kuleiu" : [elektronnyi resurs] / Ye. Tsymbaliuk // Slovo Prosvity. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: slovoprosvity.org/2009/08/26/2550-old. – Nazva z ekrana.
6. Rivnensko-Lutska nastupalna operatsiia 1944 roku // Ukraina v polumi viiny 1941-1945 / vidp. za vyp. P. Panchenko. – K., 2005. – S. 277–284.
7. Hazeta "Chervoniy prapor" 3 veresnia 1944 roku.
8. Oliinyk Yu. V. Natsyystskyyi okupatsiynyyi rezhym v heneralnii okruzi "Volyn-Podillia" (1941-1944 rr.) / Yu. V. Oliinyk, O. M. Zavalniuk. – Khmelnytskyi: Polihrafist-2, 2012. – 320 s.
9. Rivnenshchyna v polumi viiny : [elektronnyi resurs] // Rivnenska oblasna naukova biblioteka. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: libr.rv.ua/ua/virt/63/. – Nazva z ekrana.